

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem zemenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

„Slovenski Gospodar“ prične z novim letom svoj XVIII. tečaj. Dosedanji p. n. prijatelji, naročniki, društveniki „Tiskovnega društva“ so prošeni, da mu zvesti ostanejo še zanaprej ter naročbo svojo ob pravem času ponovijo in listu pridobijo novih naročnikov. List bode izhajal s prilogami in stane za celo leto 3 fl., za pol leta 1 fl. 60 kr., za četrť leta 80 kr. Stare naročnike prosimo zaradi polajšanja našega dela dosedanjo tiskano adresu na poštno nakaznico prilepiti, ali pa vsaj tisto številko nam naznaniti, katera se na vsakej adresi na desni strani tiskana nahaja.

Opravištvu „Slov. Gospodarja“.

Svojim naročnikom in prijateljem Slov. Gospodar.

Drugo leto bodo volitve, za deželni zbor štajerski celo gotovo. Takrat moramo Slovenci ravno tako zmagati na spodnjem Štajerskem, kakor nemški konservativci v srednjem in gornjem Štajerskem pa v velikem posestvu. Drugače ne odrešimo nemško-liberalnega jarma. Na spodnjem Štajerskem moramo tudi v trgih in mestih zglasiti se in kandidate postaviti. Izmed Nemcev je mnogo, ki so liberalizma do ust siti in slovenskih volilcev je tudi uže precejšnje število v trgih in mestih.

Zato treba uže sedaj na to misliti in pripomočkov pripravljati.

Eden izmed prvih pomočkov je pa naš „Slovenski Gospodar“. Več kakor 2000 prejemnikov šteje na kmetih. To je gotovo uže nekaj!

Vrednost „Slov. Gospodarja“ pa nam uvažavajo in kažejo najboljše njegovi nasprotniki: nemški liberalci, ki ga hočejo s pomočjo sloven-

skih odpadnikov, narodnih Judežev, neumnih nemškutarjev kar uničiti. Uže dolgo psujejo ga na vsak način, delajo mu zaprek, preganjajo njegove naročnike, dopisatelje, urednike in uže stavce v tiskarni. Zadnji čas ga hočejo z njemu ponarejenim lističem spodrinoti in sedaj ga mislijo s samimi tožbami zadušiti. Toda vse bo zastonj, zlasti, če mu njegovi dosedanji naročniki zvesti ostanejo v novem letu in prijatelji pomagajo list dalje širiti.

Stroški v tekočih pravadah utegnejo znatni biti. Ob času volitev bo treba prilog za dopise. Zato gre do vseh slovenskih domoljubov nujna prošnja, naj podpirajo štajerskim Slovincem toliko potrebni in važni list.

Osobito prošeni pa so p. n. deležniki kat. tiskovnega društva, naj listu ne odtegnejo svoje blagodušne podpore. Želeti pa je in se vljudno vabijo domoljubi, naj pristopijo z deležnino 5 fl. kajti le tako bo društvu mogoče ostati pri nizkej naročnini 3 fl. in tako listu pot odprto držati med prosto, kmetsko ljudstvo.

Sovražniki slovenskega kmeta so tako dolgo rovali, da je kmetijska družba štajerska prisiljena bila svojo „Gospodarstveno prilogo“ našemu listu, najboljše med kmeti razširjenemu, celo odtegnoti.

Zato je pa slavni odbor kat. tiskovnega društva sklenil s Cerkveno prilogo, ki se je 2krat na mesenc prilagala, tako obrnoti, da bode l. 1884 vsaki mesenc listu dodajala se 1 Cerkvena in 1 Gospodarstvena priloga.

List bode tedaj še vsakako precej obsežen in za 3 fl. dober kup.

Bližamo se novemu letu, času ko se naroča na časopise. Prosimo toraj naj naši p. n. naročniki in prijatelji povedano dobro uvažajo in takoj začnejo naročnino, deležnino pošiljati in novih naročnikov nabirata. Nobena srenja bi naj ne bila na slovenskem

Štajerskem brez „Gospodarja“. Čem več, tem bolje.

Bodi vsem za trud in požrtvovalnost izražena domoljubna zahvala slovenska. Z Bogom vse za vero, dom, cesarja.

O političnih razmerah Slovencev štajerskih.

(Govoril g. dr. Vošnjak 2. dec. t. l. v Mariboru.)

„Ko smo l. 1879. zmagali in nas je 14 slovenskih poslancev došlo na Dunaj, sklenili smo, da bomo sedanjo vlado podpirali, in to zato, ker je vlada v svojem programu izrekla, da bode pravična vsem narodom v Avstriji. Zatorej smo smeli tudi mi Slovenci pričakovati, da bode dala tudi nam vse pravice v šoli in uradu. Drug razlog bil je pa tudi ta, ker je zagotavljala, da bode skrbela za poboljšanje kmetškega in obrtniškega stanu, katera sta stebra vsake države“.

Govornik omenja slabih postav, katere je prejšnja večina sklepala, in njih slab upliv na kmetški in obrtniški stan. „Povsod se je gledalo samo na to, kako bi se iz kmeta in obrtnika dobival denar, ni se pa tudi mislilo na to, da bi si ti stanovci denar tudi prisluževali in pridobivali. Ker je vlada kazala dobro voljo, zaradi tega smo jo podpirali in upam, da jo bomo mogli še zanaprej podpirati. V narodnem oziru je strašno malo od začetka storila. Državni zbor je sklenil slovenske šole. Dobili so sicer na Kranjskem slovenske paralelke in slovenski jezik uvel se je kot učni jezik na učiteljski. Tam je vlada nekoliko svojih obljub vsaj deloma spolnila. V uradu storilo se je nekaj malega: politični uradniki morajo slovenski uradovati znati; da bi slovenski uradovali, o tem pa še ni sledu. Tudi minister Pražák je slovensko uradovanje zapovedal, dal je tiskati slovenske tiskovine, tako, da bi lahko vsi uradi slovenski uradovali, ko bi hoteli; ali dozdej se še odločno upirajo. Osobito na Štajerskem ostalo je še skoro vse pri starem; tukaj imamo še veliko pritožeb, in te bomo v prihodnje prav odločno poudarjali.“

„Kar se kmetških in obrtniških stvari tiče, dobili smo par dobrih postav, n. pr. proti ponarejanju vina; ali žalibože še ta postava ni dobro izvedena. — Za živinorejo se je mnogo storilo, da bi se boljša plemena uvela. Na uvažanje živine iz inozemstva naložil se je col, da se tako ne more tuja živina, kakor do sedaj uvažati, in da se sploh živina, če je v tamosnjih državah kuga, ne sme uvažati. Vsled tega je cena živine znatno poskočila. — Zabranilo se je jemati velike (oderuške) obresti. Sklenila se je postava zarad hranilnic in hranilnih društev, vsled katere se je mnogo novih takih zavodov osnovalo, ker posebno manjši zavodi ne

plačujejo več tako visokih davkov. Še le, če imajo 2000 gld. na leto čistega dohodka, plačujejo celi davek, t. j. 10 % od čistega dohodka. Sedaj se mora še nekaj storiti, namreč, da se zabrani in zavaruje, da se ne bodo kmetje kar tako tebi nič meni nič spravljali raz posestva. Nekaj zemlje naj bi kmetu vedno ostalo, da mu upniki vendar vsega ne morejo vzeti.

Taka postava obstoji dosedaj že na Hannoveranskem in v Ameriki; zovejo jo Heimstättengesetz ali Höferecht. Treba bode tudi nove podedovanjske postave, da se ne bodo kmetije preveč drobile in skrbeti bo treba, da se zagotovi obstanek tistemu, ki gospodarstvo prevzame, da ne pogine ne on, ne tisti, katere ima izplačati.

Sedaj pa o političnem položaji.

Kranjski deželni poslanci so preteklo nedeljo se zbrali v Ljubljani, da se posvetujejo, kako se naj ravnajo zanaprej, ali naj podpirajo še naprej sedanjo vlado, ali jej naj stopijo nasproti. Mi slovenski poslanci odločujemo večino; vlada ne more reči: idite kamor hočete! Vlada nas potrebuje, ako hoče še dalje vladati. K večjemu, če državni zbor razpusti.

Vlada je za kranjske Slovence nekaj storila, ali ker so ti samo del, in ker, če so štajerski in koroški Slovenci ponemčeni, pride potem vrsta na kranjske, zaradi tega je životno vprašanje tudi za kranjske Slovence, da se razmere tukaj zboljšajo. Zaradi tega se je sklenilo z vso odločnostjo potegovati se za ostale, izven Kranjskega bivajoče Slovence. Sklenilo se je, da idejo naši poslanci h grofu Taaffeju ter mu izročé spomenico, v katerej so izražene naše terjatve. Natančnejši obseg se bode ob svojem času razglasil. V tej spomenici se bode poudarjalo, da mi priznamo, kar je vlada storila za kranjske Slovence, ali da to ni zadosti, nego ravno to, kako se proti ostalim Slovincem postopa, to kaže, kake volje je vlada. Zaradi tega ne moremo trpeti, da nas v vseh drugih deželah stiskajo. Če nam bo vlada nekoliko dobre volje pokazala, tedaj pač mislim, da jo smemo z mirno vestjo še dalje podpirati. Posebno pa nam vlada sedaj mnogo laglje ustreže, ker imamo manje prositi, ker se je za kranjske Slovence nekaj storilo. Taaffe sam prizna, da je na Kranjskem sedaj mir, in da bo treba na Štajerskem in drugod tudi ravno tako red napraviti.

Se ve da, kar se je v 20 letih grešilo, se ne more v par letih vse popraviti, ali upati smemo, da se bo vendar in to korenito popravilo.

Končujoč svoj govor, kličem: Bog živi vrle slovenske može Mariborskega okraja!“ (Burno, dolgo trajno odobravanje.)

Ta govor je sploh napravil velik utis in pozornost tudi nasprotnikov vzbudil.

Gospodarske stvari.

Kako se pitanje goveje živine izplača.

Pri zadnjem občnem zboru Slov. društva v Mariboru je prečast. gosp. M. Vošnjak med drugimi gospodarstvenimi nasveti tudi to točko povdarjal, da se bode moral slovenski kmet pri sedajnih neugodnih gospodarstvenih razmerah odrejevanja in pitanja goveje živine bolj resno in umno poprijeti, ako hoče da bode velikim tirjatvam, ktere dan današnji država, dežela in srenja do njega stavi, le kolikaj zadostovati mogel in pri tem še sebe in svojce pošteno preživel.

V podporo tega nasveta hočem tukaj nekoliko primerljejev in številk navesti, kakor sem jih v številki 41. dunajskega kmetijskega časnika „Prakt. Landw.“ našel in iz njih našim častitim bralcem pokazati, kako se pitanje goveje živine kmetu izplača.

Oni časnik pravi: „Koliko vspehe ima umno izvedeno pitanje goveje živine, naj pokaže nekoliko izgledov, ki so vzeti iz hleva, v kterem se redno leto in dan veliko repov goveje živine opitava. Pri tem pa se povdarja, kolike važnosti da je pri pitanji pravo mešanje krme in prava izbira pitavne živine. Kajti le takrat se more pri takih podvzetjih o dobičku govoriti, ako se tudi pri živinoreji z razumnostjo in preudarkom postopa.

Najboljši vol izmed večega števila uhlevljenih volov je bil št. 52. Ta vol je stal 99 dni v hlevu in je njegova teža se povzdignila od 680 kil. na 870 kil., tedaj je pridobitek na teži na dan iznašal 1.61 kil. Kupna cena mu je bila 200 fl.

Potroški za opitanje so iznašali:

Za 275 kil. sena 6 fl. 60 kr., za 845 kil. slame 10 fl. 98 kr., za 4900 kil. zelene rezane repe 11 fl. 14 kr., za 3900 kil. skisane rezane repe 11 fl. 14 kr., za 155 kil. repične prge 9 fl. 92 kr., za 51 kil. turšice 4 fl. 96 kr., za 166 litrov ovsu 5 fl. 71 kr., za 102 litrov grahorice 5 fl. 61 kr., za 5 kil. soli 30 kr., postrežba 7 fl. 42 kr. Skupni stroški znašajo 262 gold. 60 kr. Prodavna cena 299 fl. 25 kr. Pitanje vola je tedaj dalo dobička 36 fl. 65 kr. Tedaj za 262 fl. 60 kr. v 99 dneh 36 fl. 65 kr. dobička.

(Konec prih.)

Opravila pridnega konjerejca meseca decembra.

II. Konje moramo tudi po zimi na tekališča spuščati, da se ondi sprehodijo. Vendar opaznosti je treba. Mogoče je namreč, da je zemlja trdno zmrznena in potem kaže tekališče osnažiti raznih rup in jam, kder si konj lahko noge in kopita skvari. Zato moramo tekališče kolikor mogoče poravnati. Kder pa je teka-

lišče tratnato, ondi je tudi polzko in je zopet konjem nevarno. Treba je tedaj s kompostom, gnojem, pepelom potrošati. Še slabije za konje pa je, če snega zapadne. Pomagamo s slamo, kojega nekaj natrosimo.

Sedaj je tudi potrebno konje za voz ostro dati podkovati in podkove večkrat poojstriti, ker se kmalu zgledajo in odrgnejo. Velike vrednosti in priporočevanja vredno je sedanje podkovanje s podkovami, katerim se močne in ostre brade dajejo priviti ali „prišravbati“. Kajti če jih ne potrebujemo, posebno če konj v hlevu stoji, jih lahko od podkove proč vzamemo. Če so pa zgledane, jih odvijemo in pri kovači poojstriti damo. To je res velike vrednosti. Če ni blizo takšnega kovača, nam ne sme pretežavno biti, da ga pojdemo tudi dalje iskat. Zlasti kopitom ostanejo krone vedno bolj okovarjene in zdrave.

Potovalnih učiteljev imajo nemški kmetovalci štajerski mnogo na razpolaganje. Plačuje jih deloma vlada, deloma kmetijska družba štajerska, le slovenski kmet ne dobi slovenščine zmognih potovalnih učiteljev.

Dopisi.

Iz Maribora. V čitalnici bila je v nedeljo gledališčna veseloigra, katero so domoljubni gospodje in gospodične prav izvrstno igrate. Hvala in slava jim ter naj igro ponovijo. — Ravnatelj g. Reš na privatnej trgovske šoli dobil je rumunsko zlato svetinjo, malo menje, kakor dr. Duchatsch, ki je dobil rumunski „orden“; pa menda nima z njim preveč veselja; predpisano je namreč nositi ga na traku z bojami, ki so slovanskim slične. — Nemški dijaki marljivo krolijo „Wacht am Rhein“ in se sploh neotesano obnašajo proti Slovencem. Na hujskače uboge zapeljane mladine lahko vsak s prstom pokaže. — Mestni zastop nadleguje stolnega župnika in bi mu najrajši gospodarska poslopja iz mesta spravil. Pa na sedaj mu poljubni način ne bodé šlo. Šolskim sestram pa je dovolil 150 fl. za drva, kar je hvale vredno. — Cerkovčani dobijo živinske in kramarske sejme, Studenčanje pa gosp. Jagerja iz Radvanja za nadučitelja. — Profesor g. Glaser doma iz Hoč postal je prvi doktor sanskriškega jezika na dunajskem vseučilišči. Velika čast njemu pa tudi Hočanom. — V Radiselu je pri nekem gornjaku 6 oseb se najelo kruha in omotico dobilo, ker je zrnje imelo preveč pijanke. Nesreča se dalje ni zgodila nobena. V Slivnici je g. Wreggu krava povrgla 2 teleti, prvo popolnem izraščeno, drugo pa razven glave popolnem okamenelo. — Umrli je v Mariboru junški stotnik 47. regimenta, g. Poterč, doma iz Trnovec ptujskega okraja. Mož se je voj-

skoval pri Kustoci, Novari, Kraljevem Gradci ter iz prostaka, ki je le šolo pri sv. Bolfanku obiskoval, popnel se do oficirja stotnika.

Iz mariborske okolice. (Šulverein).

Iz Kamee smo poizvedeli enkrat nekaj prav veselega. Šulverein, ki je 11. novembra tam ude lovil, še komaj rojen uže poginjava. Razven udov, takrat naklonjenih nikdo noče več pristopiti, akoravni si mladi Wiesthaler dosti prizadeva. Šoberijanski, Jelovski in drugi kmetje od šulvereina nič vedeti nočejo, ter so rekli, da mu bodo z metlo vrata pokazali, kdo jih bo prišel na to prajzovsko iznajdbo k pristopu nagovarjat. Obče spoštovani župan g. Poš je le zato pristopil, ker se je 11. novembra reklo, da bo šulverein tukajšnja ubogo deco z obleko in knjigami podpiral. Ravno iz tega vzroka je pristopil tudi pošteni kmet Habit. Če bo šulverein pa politične nemčurske homatije začel, pa bodo še ti kmeti, (saj jih tako ni več, kakor kakih pet iz Kamee pristopilo k šulvereinu) iz društva stopili. Le „tukajšnja Seidelova stara garda“ ki bo takrat pametna postala, kedar bo zadnji iz Gradea prišel, se še zanima za šulverein, ter svoje č. gg. duhovnike po krčmah okoli ogovarja in psuje, ker so oni, kakor je bila dolžnost, ljudem svetovali, naj k šulvereinu ne pristopijo. Če trije ali štirje nemškutarski možakarji duhovnikov pogledajo ali ne, bode tem pač malo mar. Omeniti pač moram pošteno in prav pametno besedo Kamškega posestnika in prvega občinskega svetovalca g. Šnopl-a. Ko so ga k šulvereinu imeti hoteli je rekel: da za šole skrb in ima skrbeti cesarska gosposka ne pa taki vereini ali društva, ki so od dnes do jutra. On nima otrok, če pa bi je imel, naj bi se slovenski in nemški učili, zakaj bi neki trdi Nemci postati mogli? To je pametno in pošteno govorjeno in veseli nas, da g. Šnopl in večina pravih slovenskih kamških kmetov si ne hodi Seidlnove modrosti izposojevat, ker sami vejo, kaj je prav in ne prav. G. Strohmeier rodom Nемеc pa pošten mož šulvereinu ni pristopil, in je bil prav razžaljen, ko se je govorilo, da je na Martinovo zraven bil. Iz tega vsega izprevidimo k našemu veselju in zadostovanju, da Kamčani nečejo tako, kakor Pekarčani in Razvajnčani, v Nagelnov nemčurski koš poskakati. Živeli pošteni, samostalni in pametni kamški kmetje! NB.: Dajte tisti goldinar raji za lepe Mohorske knjige!

Iz Št. Jurja ob juž. žel. (Dr Gustav Ipavič-eva svečanost.) Telegramov je došlo 32. 1. Šmarje. Delo časti človeka! Slava Vam g. dr. Ipavice, ki podučujete ljudstvo na polji in vrto, ne boječ se žuljev in pekočih solnčnih žarkov. Da nam Vas Bog še mnoga leta ohrani, to Vam želé k Vašemu današnjemu

odlikovanju Šmarski rokodelci: Josip Pušnik, Rok Sket, Karol Kravs, Franjo Krušič, Alojz Kolar, Franjo Adrinek, Rok Skale, Gregor Novak, Franjo Lorgar, Raimund Ringer, Franjo Matijaš, Andrej Pondelak, Janez Esig, Jakob Krajnc, Peter Gavtroža, Franjo Kovačič, Vinko Čuješ, Karol Rataj, Maks (— dalje se ne dá brati), Franjo Gutman, Tomaž Stoklas, Miha Štumberger, Josip Pžibil, Štefan Pžibil, i. t. d. brez konca. 2. Maribor. Slovenskemu rodoljubu, našemu skladatelju in neumornemu pospešitelju materijalnega blagostanja, burni živijo! Mariborska čitalnica. 3. Maribor. Uzunemu človekoljubu, neumornemu delavcu za razvoj in napredek naroda v gospodarstvenem in duševnem oziru, požrtvovalnemu domoljubu, boritelju za narodne pravice zbog svojih obče pripoznanih zaslug po cesarji samem v veselje naroda odlikovanemu g. dr. Ipavicu srčno čestita v imenu narodnih deželnih poslancev. Dr. Dominkuš. 4. Faal. Kdor živi in dela za vsestranski napredek svojega ljudstva, njega vse slavi. Živijo. Pohorci. 5. Celje. Car te časti, rod te slavi, dovoli, da ti po tej poti tudi mi izrazimo naše gorko čestitanje, globoko spoštovanje in iskreno ljubezen. Večna slava tebi, skladatelju „Slovenca“, navdušenemu narodnjaku, zaslužnemu županu. S ponosom imenoval bode vsak Slovenec vedno tvoje ime. Živel vodja Št. Jurskih Slovencev! Živeli navzočni vrli rodoljubi! Celjski dijaki. 6. Slovenska Bistrica. Odlikovanemu narodnjaku čestitajoč, slava, zahvala, gostem „živijo!“ Zadržani Hajšek (drugo se ne dá brati). Narodnjaki Slov. Bistrica. 7. Krško. Bog ohrani še mnogo let dr. Ipavica na prid našemu narodu. Mihael Vošnjak. 8. Šmarje. Dekoriranemu narodnjaku g. dr. Ipavcu kličejo gromovit Živijo! Nenavzočni njega čestitelj! Šmarski. 9. Kozje. Čestita Tebi in najnemu rojstnemu kraju. Dobršek. 10. Sevnica. Neslutne ovire so uzrok da nisva osobno v krogu Vaših čestilcev, a duh najin je vendar pri Vas! Moža, ki si je življenje oslajšal s tem, da je živel in delal le narodu svojemu na korist, mora narod častiti! Mnoga leta Bog živi slavljena, živi zbrane čestilce! Lenček, Boštjančič. 11. Mozirje. K znamenitemu odlikovanju Vam čestitajo veselim srcem Rečičani. (Dalje prih.)

Iz Slov. graškega okraja. (Skrb okrajnega zastopa za kmetijstvo — blag mož pokopan.) Na poziv narodnega okrajnega odbora sešlo se je letošnje jesen v gosp. Güntherjevej dvorani mnogo vrlih kmetovalcev, da se razgovarjajo o živinorejstvu sploh, o pripomočkih, kako tukaj živinorejstvo povzdignoti in o natančnej izpeljavi nove deželne postave za povzdigo živinoreje. Po okrajnem odboru naprošen je g. Barle, ravnatelj mestne šole, prav podrobno in lepo slovenski o gori navedenih

točkah govoril. Rekel pa je, da je treba dobrih plemenskih bikov Marijahoferskega plemena, katero bi za ta okraj utegnili najbolje ugajati. Tukajšnji okraj bi lahko še več živine redil pa gledati bo treba, da začnemo travnikom gnojiti in sejati krminskih zelišč ali rastlin. Za napravljanje gnoja pa je treba dobrega gnojišča in bi dobro bilo, da bi nam kdo takšno v „Gospodarji“ popisal. G. vitez Naredi je potem razlagal, koliko bikov je treba za določeno število krav. Tudi naš velespoštovani poslanec č. g. dr. Šuc je važnost živinorejstva povdarjal in pritrtil potrebi, da se število bikov pomnoži, dalje da se pozornost prebivalstva obrača na sadjerejstvo, hmeljarstvo in pogozdovanje posekanih planin. Tukaj je še spodbuje treba. Prav je toraj storil Mislinjski župan, ki je pri okrajnem odboru vložil prošnjo, naj se tudi tam gospodarji skličejo k podobnim poučljivim shodom. — V št. Martinu bil je sijajen pogreb. Spremljali smo h grobu veleblagega moža Janeza Prošta po domače Kolarja. Ranjki je za veliki zvon št. Martinski o svojem času daroval 2000 fl. Sedaj mu je mogočno donel k slednjemu počitku. Bodi mu zemljica lahka. Naj počiva v miru!

Od sv. Martina pri Vurmbergu. (Slovenščina — vino). V tej fari so v 3 srenjah predstojniki in odborniki v imenu vseh drugih srenjčanov želeli se poslužiti nove polajšane šolske postave (dne 2. maj. 1883), ter so — v slovenskem jeziku pri slavnem okrajnem šolskem svetu prošnjo vložili: naj bi se šolarji v 13. in 14. letu od šole oprostili v smislu postave. Tudi v 4. srenji sv. Martinski, blizo cerkve, jih večina želi ono polajšavo šolskega obiskovanja. Vender, ker v tem srenjskem zastopu eden mož svetovalec ni hotel podpisati, tudi drugi si niso upali prošnje podpisati, čeravno je bila prošnja tudi slovensko pisana. Izgovor je bil: „Če si on ne upa, ki je vendar bolj pameten, kakor mi, kako bi pa mi podpisali?!“ Pa o tem se noče nič dalej soditi, le to se dalej naznanja in z veseljem, kar se je potem nazaj odločilo za one 3 vloge, namreč: „St. 577. Gospodu županu v . . . z opominom, da se ima ta prošnja krajnemu šolskemu svetu predložiti, ker ne prosijo vse k sv. Martinu pri Vurmbergu všolane občine za šolske olajšave. Okrajni šolski svet v Mariboru, dne 7. novembra 1883. Predsednik: Hein mp.“ Rečem: Koga ne bi veselilo, ako vidi in bere, da c. k. gospodska (vlada) na slovensko prošnjo, tako lepi slovenski odgovor pošlje? Le vprašam: Zakaj se ne bi poslužili pri gospodski svojega materne jezika? Odgovor na to imam iz lastne skušnje v ravno teh dnevih: Preteklo saboto smo imeli zavolj očetove dedšine nekaj opraviti pri c. k. notarji v Ptuji. Smo se vse pogovorili in prosili: naj notar dotično pismo sloven-

sko piše. Ali on na nikak način tega ni hotel storiti. No, smo pa šli k drugemu c. k. notarju, ki pa je z veseljem napravil slovensko pismo. Le obžaloval je, da ljudje to redkokrat terjajo. Pri sv. Martinu, se ve da na vino ne smemo pozabiti. Branje je bilo boljše kot lani; cena je zdaj 50—60 fl., vina še dosti, le kupcev manjka. Tedaj Vas, vinske kupce, prijazno vabimo priti, veselje bo dvojno: mi bomo se veselili denarja za prodano vino — vi pa se veselili dobre vinske srage.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Državni zbor bil je prepozno sklican, da bi proračun za l. 1884. mogel še dokončati. Zborovanje bode pretrgano čez svetke in se 10. jan. pr. leta zopet začelo. Da pa vlada more pred sprejetim proračunom davke pobirati, dala je k temu privoljenje konservativno-narodna večina; nemški liberalci so pa zopet kujali se. Tudi so ministerstvo hoteli dregati s sitnimi vprašanji zakaj da je znani Vestenek moral od Slovencev jo popihati med Nemece in zakaj je bil šmarijski Rothschild primeran šulvereinerjem hrbet pokazati? No, ministri bodo lahko kazali na sodnijske preiskave, katere je politično rovanje šulvereinsko uže zakrivilo. Mogoče pa tudi je, da vlada ali državni zbor sploh šulvereinerjem nit življenja prereže. — Na Koroškem peša konservativem. Izvrstni list: Frei Stimmen preneha ob novem letu. Tem bolj pa smo vsi Slovenci dolžni „Mir“ podpirati in se sploh za koroške Slovence boljše zanimati. Kajti oni trpijo pod nemško-liberalnim jarmom še huje, kakor mi štajerski Slovenci, mi imamo saj 160 slovenskih šol, oni pa nobene, še na papirji ne. — Ogerska gosposka zbornica je zavrgla minister Tiszajevo postavo, naj se Judi in Kristjani ženijo in možijo pred župani, kakor ljubo in drago; magjarski škofje so krepko ugovarjali in res zmagali ter za Kristijane sramotno postavo s 109 proti 103 glasom pokopali. Judi, liberalci in Kalvini se pa jezijo. — Novi ban grof Khuen je došel v Zagreb in vlado prevzel. Magjaroni se ga najboljše veselijo, narod še molči. Dne 17. dec. začne zborovati hrvatski zbor in vstopijo prvokrat poslanci iz nekedanje hrvatske pokrajine.

Vnanje države. Bismark se Rusom zopet prijazen dela in tudi Rusi se dobrikajo Prajzom. Govorica je celó raznesla se, da se kmalu snideta ruski pa nemški cesar in povabita tudi avstrijskega. Gotovo pa je, da Bismark od vojske zoper Katoličane odjenja: tako je cesarju dal pomilostiti Limburškega škofa Bluma. Zopet mu pustijo do sedaj ustavljene dohodke. Ob enem je dobil cesarjevič nemški, kateri sedaj potuje po Španskej deželi,

od očeta nalog obiskati papeža Leona XIII. v Rimu. Tukaj se je mudil in papeža obiskal tudi ruski princ Pavel. — Srbski kralj Milan grozovito ravna z ugrabljenimi vstaši. Zaporredom jih da obsojiti in takoj ustreliti. Ta grozovita naglica se nikder ne odobrava. — Egipčani so bili zopet tepeni. Od Suakima ob Rudečem morji odposlali so 5 bataljonov proti zamorskemu preroku in kralju Mahdiju. Ti so bili pa kmalu zajeti in posekani, le 50 mož je všlo zapustivši kanono, katero so imeli seboj. Sedaj se uže Angleži bojijo za Egipt in peljajo 5 regimentov iz Indije po morji Egipčanom v pomoč. — Kitajci so v Kantonu začeli Kristjane in sploh Evropece preganjati in so razdrli katoliško cerkvico v mestu. V Tonkingu so zopet Francoze napali pa so bili vselej tepeni. Sedaj dobijo Francozi baje kmalu toliko pomoči z doma, da bodo sami mogli napadati sovražnika.

Za poduk in kratek čas.

Slovenski kmet 1000 let pod nemškim gospodstvom.

IV. Bilo je l. 1515, ko se kmetje okolo Brežic do Celja in Konjic vzdignejo zoper nemško gospodo. Srditost je morala velika biti. Nemški gospodje so namreč pravili: kmet naj z voli seno žre in se naj z njimi ravna kakor z osli. Kmetje pa so tirjali „staro pravdo“, t. j. stare pravice nazaj. Navrelo jih je na tisoče pa so bili razkropljeni, nekateri ubiti, drugi pa k cesarju v Augsburg poslani. Cesar jih prijazno sprejme in opominja, naj bodo mirni, pravice se jim priznajo. Ker pa cesar zaradi vojske z Benečani ni utegnil priti na Štajersko, menili so kmetje, da grajščaki cesarja zadržavajo. Na to se jih vzdigne 80.000 in od Brežic do Celja, Konjic in Lipnice gradove razdirajo, grajščake kolejo, da je bila strah in groza. Naposled prilomastijo vojaki in grajščaki nad nje pod vodstvom Sigmunda Ditrichsteina in Jurija Herbersteina ter jih blizu Ptuja razbijejo. Mnogo jih potolčejo na drevje obesijo, 136 v Gradec odženejo in tam obesijo. Nemški grajščaki so se potem še dolgo rogali slovenskemu kmetu in se hvalili v robatej pesmi, kakor so jih umarjali:

gar maniger ward erstochen

auf der bauren seyt,

in klainer zeit.

Stara prauda!

sy haben die schantz verloren,

man hat sy trucken geschoren

Leuhkup, leuhkup uvoga gmajna,

durch ihr falsch sinn und arglist

erhangen und auch gespist.

L. 1573 vzdignejo pa se hrvatski kmetje v Zagorji zoper grajščake. Rajši stokrat umreti,

pravijo, kakor više tlako delati. Vodja jim je pogumni Matija Gubec iz Stubice pa prebrisani Ilija Gregorič od Brdovea. Slednji se obrne kraj Save na Kranjsko in Štajersko, pri Sevnici ukrene v Planino. Tukaj pa izvé, da je njegov kranjski oddelek vsled izdajstva od Uskokov in od kranjskih grajščakov pod grofom Thurnom posekan blizu Krškega. To preplaši tudi njegove pristaše in zato se obrne proti Hrvatskemu nazaj, da se združi z Gubcem. Toda blizu Pilštanja ga dohiti nemški grof Schratenbach in razprši kmete ali jih pobije. Ilija beži v Bizeljske gorice, kder ima ženo in otroke skrite, v naglici vzame od njih slovo in skuša uiti na Turško pa uže blizu Samobora je ugrabljen, na Dunaj in v Zagreb odpeljan in umorjen. Tukaj je tudi uže pred njim Matija Gubec, kmetski kralj, storil grozno smrt. Premagan od grajščakov in ugrabljen bil je v Zagreb odgnan in tukaj na razbeljen, žareč železni tron posajen in z razbeljeno žarečo železno krono kronan, da je v strašnih mukah dušo izdehnil. Tako je delala nemška in magjarska gospoda s slovanskim kmetom, skoro še huje kakor Judje s Kristusom.

Vkljub temu pa se je gospodstvo grajščakom polagoma rušilo in osoda kmetova izboljšavala, to pa največ s pomočjo vladarjev iz Habsburške hiše. Tako je cesar Karl VI. dovolil kmetom l. 1713 tobak saditi in prodavati in ves dobiček za se porabiti. Še huje djalo je grajščakom cesarjevo dovoljenje koruzo saditi, ki je desetine prosta bila. Ljudje so kmalu zapazili, kam cesar meri, in so začeli prav marljivo saditi in sejati koruzo. Jednako tudi krompir, ki je tudi bil davštine prost. L. 1728 je isti cesar proglasil desetinski patent in precej uredil sitno pobiranje desetine. Še več je storila Marija Terezija.

(Dalje prihodnjič.)

Smešnica 50. Nemškutar pride v gostilnico ter vpraša, če so „frava“ zdravi? Natakrica ga prav ne razume in misli, da vpraša, če je krava zdrava. Zato mu reče: krava je zdrava pa gospa so boleni!

Razne stvari.

(Hudo zbolel) je naš poslanec g. Miha Herman v Gradci.

(Načelnika) okrajnemu zastopu konjiškemu volijo 18. t. m. Upamo, da takrat nobeden slovenski mož v stran ne potegne, ampak stori svojo narodno dolžnost. Slovenci zbirajo se 18. t. m. v gosp. Druškovičevj gostilni ob 1. uri popoldne.

(Divja strelca) sta imela pri sv. Marjeti na Dravskem polji le jedno puško pa skrito. Mladi Klauž jo hoče izvleči, puška se sproži in Klauž se zvrne mrtev na tla.

(Celjski okrajni zastop) zahteva za l. 1884 celih 33.555 fl. 77 kr. Dohodkov ima 4440 fl. Ostalih 29.415 fl. 77 kr. navrže davkeplačevalcem kot 23 % okrajno doklado na direktni davek, kojega je predpisanega 128.593 fl.

(Zavoljo trtne uši) in znane rabuke v Okljukovi gorci bo 19. t. m. 53 kmetskih ljudi iz brežiškega okraja stalo pred celjsko okrožno sodnijo. Ko bi uradniki in potovalni učitelj slovenski znali, ne bilo bi te nesreče.

(Sprli) so se Frankovčani s Pušenčani pri Ormoži zavoljo drv. Prvi so nasekali precej drv v občinskem gozdi. Toda Pušenski župan in nekaj Pušenčanov pride s 150 Hrvati in začnejo drva na Hrvatsko spravljati, češ, da je gozd Pušenske občine. Frankovčani tega ne dajo veljati pa so bili s sekirami napadeni in hlodi. Mart. Munda in Fr. Zorijan so ranjeni. Na to pridejo žandarji in Hrvati pobegnejo, le Filip Bristovič iz Vratna je vjet in v Ormož odpeljan.

(Tatje) so mlinarju Mlakarju v Stopšah ukradli debelo 3½ centa težko svinjo, jo zabodli, drob na drevo obesli, drugo pa razsekali in odnesli, učitelju Šilterju v Selnici ob Dravi zlato uro, Miha Čirič iz Muravec, posestniku J. Pušaku 131 fl. 4 cigani J. Glaserju pri sv. Lovrenci v puščavi mnogo obleke, zlatov, zlato uro, prstan.

(Tepeži in uboji.) V Oseku sv. Lenartskega okraja je hlapec Mih. Bolkovac ubil kmetskega sina Mat. Hebeta. Blizu Arveža so se pijanci domov gredé topli, da je Leopold Košak mrtev obležal in Jurij Peterlin hudo ranjen. Zaradi tega mora M. Cužnik 6 mesecev, Jož. Stomac 3 leta v kajho. Pri št. Jurji pod Tabrom je J. Ozebek ubil posestnika Lebarja in so tega mrtvega pobrali na repišči blizu Prekop.

(Koledar za na steno) dobijo naročniki „Slov. Gospodarja“ v g. Leonovi tiskarni po 20 kr. komad. Naslov prav dobro, praktično nastavljenemu koledarju je: Južnoštajerska viseča pratika. Bodi vsem priporočena, kateri želijo slovenskih namesto nemških pratik.

(V Pilštanji) so 3. t. m. slovesno pokopali 84letnega g. V. Čizeka. Rajni je se narodil pri št. Ilji v Slov. goricah in služboval pri sv. Lenartu, Apačah, Ljutomeru, Vrženji, sv. Benediktu, celih 43 let. Na stare dni je močno oslabil in se pobožno na smrt pripravljal. Naj počiva v miru.

(Šulvereinski prvak) Nagele ima 16. t. m. ob 3. uri popoldne v Brestenici nemško šolo v Wiesthalerjevi krčmi.

(Liberalni Slovenci) „iz dušoj in iz telesom“ so brati na oklici ptujskih možakarjev, ki so slovenske kmete lovili, pa ne dobili: M. Gassner, Ernst Eckl, A. Schneeberger, W. Pisk. Kdor ne veruje, da je to slovenska kri, ta naj vpraša Fr. Mendaša v Jurovcih, J. Ku-

harja v Puhli, A. Šoštarica pri sv. Vidu, J. Mariniča pri sv. Vrbanu, Fr. Lešnika pri sv. Janži, J. Habjaniča v Leskovci, J. Kolariča v Ptuji in M. Pernata v Mihovcih, ki so vsi v nemčurski koš hopnili. Kozlov na oklici pa je več, kakor v celem Ptuji z okrajem vred.

(Umrli) je preč. g. Matija Fric, dekan pri Velikey nedelji 64 let star.

(Svičinska fara) je za popravo cerkve prejela 200 fl. od cesarice Marije Ane.

(Javno zahvalo) izreka Anton Ornik, šolski vodja pri sv. Ani v Slov. goricah slavnemu društvu sv. Mohorskemu za darovanih 50 knjig.

(Za sv. misijon) ki so ga obhajali č. g. Doljak, jezuit od 29. novembra do 6. decembra t. l. pri sv. Martinu v Rožnej dolini, pa č. g. župniku izrekajo za prirejeno duhovno veselje najprisrčnejšo zahvalo Jan. Smodej, župan, Janez Podjavaršek, svetovalec, Janez Cigelšek, odbornik.

(Propal) je v Šicah sv. Lenartskega okraja nemškutar Efferl in njegovi pomagači. V srenjski zastop so izvoljeni sami narodnjaki: Franc Belec, predstojnik, Simon Lorber, Gašpar Lorenčič, svetovalca. Slava!

(V Celji) bode kat. podporno društvo obhajalo v nedeljo 23. decembra božično veselico otrokom v veselje in podporo. Več prihodnjic.

(Volitve) za ptujski okrajni zastop bodo bržčas ovržene. Novine poročajo iz Gradca, da je okrajni glavar imenik velikih posestnikov sestavil na podlagi davka od 1882 namesto od l. 1883, ki je večja, in tako je odpalo mnogo volilcey.

(Častno srenjčanstvo) podelila je občina Radislavska pri Mali nedelji g. poslancu Kukovcu in župniku č. g. Božidarju Raiču zaradi njunih zaslug za narod. Slava. Živeli!

(Slabo vest) morajo vendar Slatinski in celjski nemčurji imeti, ki slovenske kmete sumničijo, da baje ti hočejo šulvereinarjem po hrvatski posvetiti. Prišel pa je preiskovalni sodnik g. Toplak in baje zaslišal 60 ljudi, kolikor nam znano, brez nemčurjem zaželenega uspeha. Vidimo toraj sad šulvereinskega rovanja, da moraj sodnije posredovati.

(Pri sv. Ilji) v Slov. goricah lovijo za šulverein ljudi in uže s tepenjem grozijo, kdor neče goldinarja in imena dati. Najhujši rogovilež je nekdo, ki misli, da „ima za ene krplje več pameti, kakor sofarmani“, ter obrekuje dopisatelja „Gospodarjevega“ S—n, pa ta mu pové, naj pazi, da na zobe ne padne.

Loterijne številke:

V Trstu 7. decembra 1883:	90, 85, 28, 81, 29
V Linci „ „	15, 31, 72, 5, 39
Budapešt „ „	45, 14, 71, 15, 75

Prihodnje sročkanja: 22. decembra 1883.

Zahvala.

Sv. Križevski pevci so za cerkveno petje vže več let zelo vneti! Da bi pa petje še v večem redu bilo; so se čast. gospod nadžupnik in Njih čast. 2 kaplana dogovorili, da bojo č. g. kaplan Jožef Dekorti ravnatelj in pevski predstojnik.

Čast. gospod J. Dekorti so to nalogo radi prevzeli in grejo celo k sv. meši med fante „pevce“ pet. in tako vsem pevcem nepopisljivo veliko in srčno veselje delajo.

Zdaj se v naši fari po cerkvah vsaki dan tako petje razlega, da je reči „nebesko veselje“. Vsaki človek, tudi terdnovratnež, je pri srci genjen. —

Bodi torej čast. duhovščini za to uravnavo prav srčna zahvala za Njih trud in prizadevo, in vse k večji časti božji.

Hvaležni križevski farani in genjeni pevci fanti in dekleta.

Zmanjševalna licitacija,

po kateri se bode nazidanje enega nadstropja šole v Laporji 20. decembra 1883 od 10—11. ure. predpoldnem oddavalo, se s tem pristavkom razpisuje, da so celi stavbeni stroški na 4100 fl. 15 kr. cenjeni, in da imajo licitanti 10 % ove cene za vadijum vložiti, kateri znesek potem kot kavcijon ostane.

Krajni šolski odbor.

Podučiteljska služba

na dvorazrednici na Gori pri Ptuj, III. plačilnega razreda in prostoj izboj je izpraznena.

Prosilci nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje prošnje do 10. prosinca 1884 pri krajnem šolskem svetu na Ptujski gori vložijo.

Okrajni šolski svet v Ptuj,

dne 16. novembra 1883.

Predsednik:

3—3

Premenstein.

1—3

Hiša na prodaj

v Celji, gosposki ulici št. 21. vštric kosarne, pripravna za vsaki obrt ali trgovino, posebno za krmo, ker je že veliko let gostilna; zraven sta tudi dva vrta. Cena je 8800 gl. 5800 fl. bi bilo treba šteti, 3000 gl. pa lahko na hiši ostane. Opomniti moram, da se je pred 4 leti za to hišo ponujalo 10.000 gl. — Cena je tedaj prav vgodna. Več pové lastnik

Franc Krašović,
pozlatar v Celji.

Častiti duhovščini

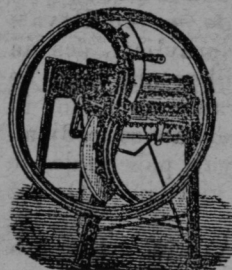
priporoča fine po želji narejene kolare iz grole, po nizki ceni

Marijeta Seyfriedova

na Šavnici, pošta Radgona

(Radkersburg.)

1-3

Rezilne stroje za slamo in krmo

rezajoče v vsakej poljubnej dolgoti, v 24 raznih velikostih, izdelujejo kot posebnost izvrstno in rabno

ter pošiljajo točno z Dunaja

Ph. Mayfarth et Comp.

izdelovalci strojev.

Wien, II. Praterstrasse 78.

Iščejo se izvedeni, zanesljivi agenti. Prekupcem se dovoli visok rabat. Ilustrovani ceniki se dopošljejo brezplačno. (2-10)

1—2

Hiša št. 6

na ptujski gori

zraven cerkve, s 5timi sobami, vrt, hlev in 3 joha zemljišča, se prostovoljno po najnižji ceni prodaja. Dopisi na:

Anna Goldner,

posestnica na Ptujski gori

(Maria-Neustift b. Pettau.)

3—3

Laneni cvilih

za narejanje vreč ali žakljev za hmelj (torej ne iz jutne preje, ki daje hmelju neprijeten duh), prodava v najfinjšej sorti

Albert Tschöp,

cvilihar, pošta Bielitz.

(Oesterreichisch Schlesien.)